

NOTITIE ULTRAFIJNSTOF

3 oktober 2016

Op 6 november 2014 heeft de VVD een motie ingediend tot het plaatsen van een meetpaal voor ultrafijnstof. Uit de offerte bleek dat de jaarlijkse kosten voor het abonnement aanzienlijk hoog waren, te weten: € 14.700 voor één meetpaal. Daarnaast diende nog een meteosysteem te worden aangeschaft.

De hoge kosten waren aanleiding om te bezien of dit onderwerp regionaal opgepakt zou kunnen worden. Omgevingsdienst IJmond wees ons op een lopend onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

Tijdens de laatste raadsvergadering van 27 september 2016 heeft u gevraagd om een korte notitie waarin dit onderzoek nader wordt toegelicht.

Verkennend onderzoek

Het RIVM heeft een verkennend onderzoek naar de gezondheidsrisico's van ultrafijnstof rondom Schiphol uitgevoerd.

Het verkennend onderzoek is een vervolg op het onderzoek dat het RIVM in 2015 samen met wetenschappelijke partners heeft gedaan naar concentraties ultrafijnstof rondom Schiphol. Het RIVM constateerde destijds dat er weinig bekend was in de literatuur over de gezondheidseffecten van ultrafijnstof en heeft aanbevolen om gezondheidsonderzoek onder omwonenden te doen. Een belangrijke stap hierin is het analyseren van sterftestatistieken in de regio. Aangezien gebruik gemaakt kon worden van reeds beschikbare gegevens (sterftecijfers van het CBS), is het mogelijk gebleken om snel een eerste inzicht te krijgen van de gezondheidsrisico's in het gebied rond Schiphol. Tegelijkertijd zijn ook de mogelijkheden voor vervolgonderzoek nader in kaart gebracht.

Resultaten gezondheidkundig onderzoek

Er zijn geen duidelijke aanwijzingen dat de sterfterisico's nabij de luchthaven Schiphol afwijken van die van nabijgelegen gebieden of elders in Nederland. Het RIVM heeft een gebied rondom Schiphol onderzocht van 25 bij 30 kilometer, waar 1,76 miljoen mensen wonen. Het onderzoek richt zich op ruim 700 duizend inwoners van dit gebied die al langer dan 5 jaar op hetzelfde adres wonen. De postcodegebieden rond Schiphol zijn met elkaar vergeleken en met andere delen van Nederland. Onderzocht is of er een patroon te ontdekken valt in de geanalyseerde sterftecijfers. Hierbij zijn zowel hogere als lagere sterftecijfers gevonden en er is geen duidelijke clustering te zien van een hoger sterfterisico rond Schiphol.

Aanbevelingen RIVM

Ondanks deze constatering zijn er volgens het RIVM redenen om aan te nemen dat ultrafijnstofdeeltjes uit vliegtuigmotoren gezondheidseffecten kunnen veroorzaken. Eventuele kleine verhogingen in sterftecijfers zijn met de in dit onderzoek gebruikte onderzoekstechnieken moeilijk terug te zien. Aanvullend onderzoek is volgens het RIVM nodig om preciezer inzicht te krijgen in de mate waarin ultrafijnstof bijdraagt aan gezondheidseffecten. Dit kan worden bereikt door een integraal onderzoeksprogramma op te zetten, waarin naar verschillende gezondheidsaspecten wordt gekeken, zoals sterfte, aandoeningen van de luchtwegen en het hart- en vaatsysteem, medicijngebruik en geboortegewicht. Ook beveelt het RIVM aan om een aantal jaren de concentraties ultrafijnstof in de directe omgeving van Schiphol te meten, omdat de concentraties uit het eerdere onderzoek nog onzekerheden kennen.

Met een dergelijk onderzoeksprogramma wordt inzicht verkregen in de schadelijke effecten van langdurige blootstelling van omwonenden van Schiphol aan ultrafijnstof. Het toxicologische deel van het onderzoek biedt inzicht in de schadelijkheid van ultrafijnstof uit vliegverkeer ten opzichte van de schadelijkheid van ultrafijnstof uit andere bronnen, waarvan de deeltjes een andere grootte en samenstelling kennen.

Conclusies en vervolgstappen

In opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu is het RIVM een aanvullend onderzoeksprogramma gestart waarin samen met de (inter)nationale wetenschap gedurende 4 tot 5 jaar onderzoek wordt gedaan naar de gezondheidseffecten van ultrafijnstof uit vliegverkeer. Het RIVM zal zich tijdens het onderzoek naar de effecten van langdurige blootstelling, vooral richten op effecten van ultrafijnstof uit vliegverkeer, dit vanwege de goede geïsoleerde onderzoekslocatie en de aanwezigheid van meetgegevens.

Conclusie voor de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Vanuit praktische en financiële overwegingen wordt u geadviseerd om dit onderzoek af te wachten.

Het rapport Verkenning gezondheidsrisico's ultrafijnstof luchtvaart rond Schiphol en voorstel vervolgonderzoek (2016-0050) is ter informatie bijgevoegd bij deze notitie. Korthedshalve wordt u verwezen naar de inhoud.